

KLUB GAJA

2009

raport z działań Klubu Gaja

Popieram kampanię *Jeszcze żywy karp!* Klubu Gaja. Po co kupować na święta żywego karpia? Przygotuj swoją ulubioną potrawę ze świeżej ryby przechowywanej w lodzie. Smak będzie wyśmienity, a oszczędzisz karpiovi cierpień podczas transportu, sprzedaży i nieumiejętnego zabijania.

Robert Makłowicz
publicysta, podróżnik i krytyk kulinarny

Do Klubu Gaja przyciągnęła mnie idea, którą propaguje niesamowita osobowość Jacka Bożka i osób z nim współpracujących. Wytwałość w działaniach i konsekwencja, która towarzyszy wszystkim podejmowanym działaniom. Klub Gaja jest „w środowisku, ze środowiskiem i dla środowiska”. Realizując działania Klubu Gaja z dziećmi i młodzieżą szkolną włączamy rodziców i społeczność lokalną do czynienia dobra dla Ziemi czyli dobra dla wszystkich istot na niej żyjących.

Hanna Makowska – Dyrektor Zespołu Szkół w Marzęcicach
Członek Rady Programowej Lokalnej Grupy Działania Ziemia Lubawska

Prześlanie *Święta Drzewa* jest dla mnie osobiście bardzo ważne. Kiedyś mówiło się *...nie było nas, był las, nie będzie nas, będzie las...*. Stąd moje zainteresowanie działalnością Klubu Gaja. Od pewnego czasu nie mam pewności, co będzie po nas... LeasePlan od lat współpracuje z Klubem Gaja przy organizacji akcji sadzenia drzew. Jesteśmy również partnerami w innych przedsięwzięciach jak COP 14 czy COP 15. Jacek Bożek jest dla mnie przykładem pasjonata, który wraz z żoną Beatą i garstką aktywistów, z sukcesem walczy o miejsce dla przyrody w naszych sercach i umysłach, tak często pochłoniętych wspaniałymi planami jej degradacji.

Sławomir Wontrucki
Prezes Zarządu LeasePlan Fleet Management (Polska) Sp. z o.o.

Twój **1%**
edukuje, pomaga, chroni.

*Jeśli społeczeństwu konsumpcyjnemu zostawimy wybór,
to zawsze wybierze zysk
przed ochroną środowiska naturalnego.*

*To od nas zależy,
czy zdołamy zrównoważyć takie podejście do świata.
Naszą szansą na dobrą jakość życia na Ziemi
jest uszanowanie praw przyrody i świadome działanie.*

Jacek Bożek,
założyciel i prezes Klubu Gaja

Dla Klubu Gaja 2009 rok był niezwykle udany. Organizacyjnie i strategicznie zrealizowaliśmy wszystkie plany. A nawet więcej. Wniesiona przez nas i przyjęta przez Sejm poprawka do *Ustawy o ochronie zwierząt* zapoczątkowała nowy etap w działaniach na rzecz humanitarnego traktowania ryb. W szczególności będzie ona przydatna w dalszych działaniach kampanii *Jeszcze żywy karp*.

Staliśmy się znaczącą organizacją upominającą się o zagrożone gatunki ryb. W ramach programu *Ryby mają głos!* informowaliśmy obywateli o rybach, ich znaczeniu i świadomych wyborach konsumenckich. Złota Rybka stała się ulubienicą mediów oraz niezwykle aktywną orędowniczką ratowania naturalnych rzek i zamieszkujących ją stworzeń. Programy edukacyjne *Święto Drzewa*, *Pomagamy zwierzętom – chronimy klimat* aktywizowały dziesiątki tysięcy uczestników, docierając także poza granice naszego kraju.

Wspomagaliśmy poradami obywatelskimi setki osób, organizacji i instytucji, często wykorzystując ścieżkę prawną w obronie ludzi, zwierząt i przyrody.

Odpowiadaliśmy na zaproszenia instytucji i organizacji międzynarodowych biorąc czynny udział w konferencjach i akcjach informacyjnych. Przedstawiciele Klubu Gaja zostali wybrani do znaczących instytucji i grup doradczych,

co potwierdza nasze przygotowanie merytoryczne oraz gotowość współpracy w dziele ochrony przyrody i zwierząt.

Na globalnym podwórku wraz z rządami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi próbowaliśmy ratować zmieniający się klimat na naszej planecie. To idzie najtrudniej. Cały czas są jednak szanse na zwycięstwo zdrowego rozsądku nad światową eksploatacją znikających paliw kopalnych. Tyle tylko, że czas nam umyka. Nieubłaganie.

Dla mnie osobiście jeszcze dwie rzeczy były bardzo ważne w odchodzącym roku. Po pierwsze profesjonalny rozwój poszczególnych członków zespołu Klubu Gaja, a po drugie rezygnacja Ministra Środowiska Macieja Nowickiego ze stanowiska. Z jednej strony dobry prognostyk dla organizacji, z drugiej zaś niepokój o polską przyrodę w nadchodzących latach.

W imieniu zespołu Klubu Gaja wszystkim dziękuję za wsparcie, dobre słowa, pomoc w programach i kampaniach. Mam nadzieję, że nie ustaniemy we wspólnych wysiłkach na rzecz polepszenia losu zwierząt i ochrony środowiska przyrodniczego.

Jacek Bożek

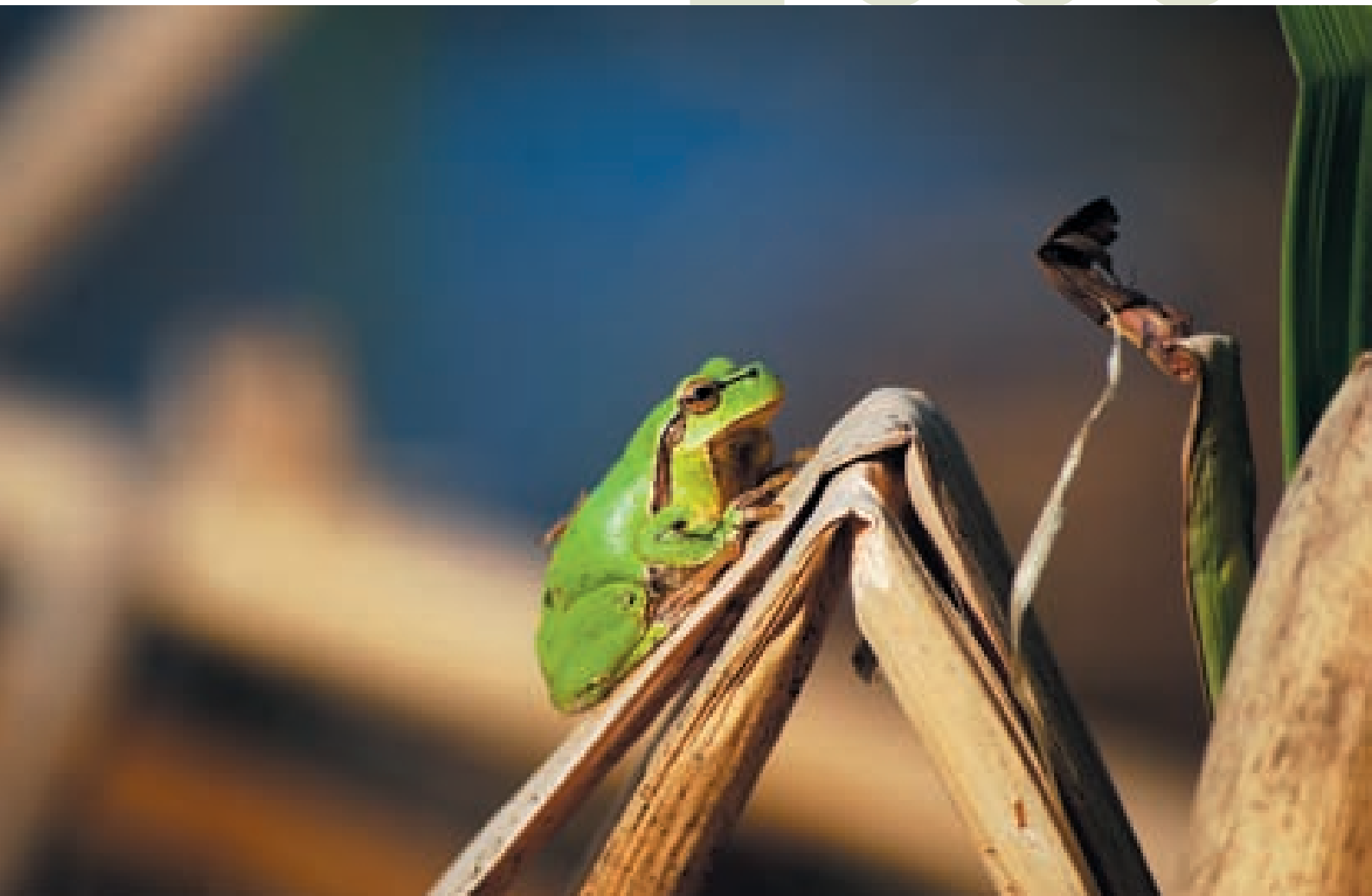

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wydrukowano na papierze produkowanym
w sposób przyjazny dla środowiska

chronimy przyrodę 2009

Rzekotka drzewna

Wokół nas są ich tysiące

Organizowana od kilku lat w Bielsku-Białej międzynarodowa impreza dla sympatyków pojazdów militarnych *Operacja Południe* po raz pierwszy zwróciła uwagę społeczną nie tylko na eksponaty związane z historią wojskowości, ale także na... środowisko naturalne. Mieszkańców terenów w okolicach bielskich Błoni gdzie odbywają się pokazy pojazdów gromadzące tłumy widzów i uczestników, zaniepokoił fakt, że akcja zagraża żyjącym tam płazom. Na wniosek Klubu Gaja Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Katowicach przeprowadziła wizję lokalną na Błoniach. Odnaleziono kilkanaście stanowisk kumaka górskiego – podlegającego w Polsce ścisłej ochronie, a także zaby trawne, traszki górskie

i zwyczajne oraz ropuchy szare. Przez trzy dni Klub Gaja i organizatorzy zlotu własnoręcznie przynosili w bezpieczne miejsca setki płazów. W porozumieniu z Urzędem Miasta na terenie imprezy rozstawiono także tablice informacyjne i rozciągnięto taśmy ograniczające wjazd tak, aby maksymalnie ochronić płazy.

Cenne siedliska płazów udało się również uratować w Świętoszowicach koło Tarnowskich Gór. Na nasz wniosek, po przeprowadzeniu wizji lokalnej, RDOŚ w Katowicach wstrzymał prace zmierzające do zasypania tamtejszych stawów. To niezwykle cenne przyrodniczo miejsca. Występują tu rzadkie, ginące gatunki płazów.

Nory (gniazda) jaskółek na ścianach wykopu pod Mosiną

Uratowane setki jaskółek

W wyniku interwencji Klubu Gaja Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Poznaniu wstrzymał prace inwestycyjne w Krośnie pod Mosiną by ochronić kolonię lęgową jaskółek brzegówek. Alarm w sprawie kilkuset młodych ptaków, wszczęli mieszkańcy Krosna, którzy zwrócili uwagę, że w skarpach wykopu wykonanego pod fundamenty domu, stanowiska lęgowe utworzyły jaskółki brzegówki. Te ptaki należą w Polsce do niezwykle rzadkich i są objęte ścisłą ochroną.

W sumie w czterech ścianach wykopu stwierdzono kilkaset wykonanych przez jaskółki nor, w których znajdowały się lęgi. Po oględzinach poznański RDOŚ wstrzymał prace budowlane do okresu wyprowadzenia wszystkich lęgów. Klub Gaja składa podziękowania zarówno tej instytucji jak i mieszkańcom Krosna za uważność w stosunku do zagrożeń dla przyrody oraz właścicielowi budowy – za zrozumienie potrzeb ptaków, tym bardziej, że teren znajduje się na obrzeżach Wielkopolskiego Parku Narodowego.

Jaskółki brzegówki – fot. Marcin Karetta

Plan ochrony rezerwatu

2009

Klub Gaja i Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków uczestniczą w opracowaniu planu ochrony rezerwatu *Wisła pod Zawichostem* ustanowiony w ubiegłym roku dzięki współpracy obu organizacji. Pod względem ornitofauny to wyjątkowy obszar.

Wydra – fot. Artur Tabor

W Zawichoście odbyło się spotkanie konsultacyjne z lokalną społecznością. Po uwagach myśliwych zdecydowano na wystąpienie do marszałków województw: świętokrzyskiego, podkarpackiego i lubelskiego o wyłączenie terenu rezerwatu z obwodów łowieckich i koła łowieckie zostaną zwolnione z opłat za miejsce, na którym polować już nie mogą. Rezerwat obejmuje strefę korytowa rzeki Wisły o długości 15,5 km pomiędzy ujściem Sanu, a ujściem Sanny. Regularnie pojawiają się tu piaszczyste wyspy i odsypy stanowiące siedliska lęgowe rybitw, mew i siewczek, jak również miejsca odpoczynku wielu innych gatunków ptaków.

Uratowane siedlisko

Dzięki działaniom Klubu Gaja i Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków udało się ochronić zbiornik wodny Rzeszów przed dewastacją przyrody. Zbiornik ma ok. 90 ha i jest cennym siedliskiem przyrodniczym, nad którym występuje jedno z największych w Polsce zagęszczeń bączka (6–7 par). Są tam także np. cyranki, zielonki, rybitwy białowase, kropiatki, bobry, wydry oraz takie gatunki ryb jak: koza, piskorz i różanka.

W gąszczu przepisów Poradnik o drzewach

Setki pytań i prób o interwencje kierowanych do Klubu Gaja dowodzą, że trzeba nie tylko sadzić drzewa, ale dbać, a nawet bronić tych, które rosą już od dawna. W 2009 r. pytania dotyczące wycinek i ogołoceń drzew zadano nam aż stukrotnie z różnych stron Polski. Dlatego przygotowaliśmy *Poradnik o drzewach*, który powstał na podstawie najczęściej pojawiających się w takich sprawach przykładów. W wielu wypadkach sygnały o wycinaniu drzew zdarzają się niestety już w trakcie takich działań.

Poradnik może jednak przyjść z pomocą, ponieważ wskazuje kto może skutecznie zadziałać w takich sytuacjach, a to już połowa sukcesu! Dobrym przykładem jest uratowanie lipy w Szczyrku, której usunięcia domagali się ci, którzy twierdzili, że jest brzydka, stara i szpeci krajobraz. Interwencja Klubu Gaja pomogła ustalić, że teren, na którym znajduje się drzewo należy do nadleśnictwa. Zamiast lipę wyciąć, zdecydowano o poddaniu jej zabiegom pielęgnacyjnym.

Poradnik o drzewach dostępny jest na stronie:
http://www.klubgaja.pl/swieto_drzewa/

14 tysięcy drzew na Klimczoku

Sadzonki buka przed nasadzeniami

Rośnie młody las

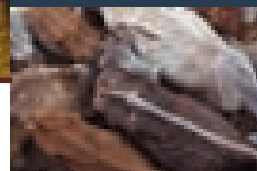
W Beskidzie Śląskim na zboczach Klimczoka powstał las demonstracyjny. W przyszłości po tym miejscu leśnicy będą oprowadzać wycieczki, aby na konkretnych przykładach pokazywać jakie procesy zachodzą w przyrodzie. W górach, w których słynne beskidzkie świerczyny znalazły się w katastrofalnym stanie takie inicjatywy są wyjątkowo ważne. Drzewostany w Beskidach wymagają intensywnych prac i jak najszybszej przebudowy. Każde nasadzenia nowych drzew są cenne dla przyrody i ludzi. Mieszkańcy tego regionu żyją z turystyki, a przyjezdni oczekują pięknych gór porośniętych lasami, orzeźwiającego powietrza i niezapomnianych widoków. To już kolejny las, który zasadzono z okazji *Święta Drzewa*. Powstał dzięki współpracy Klubu Gaja i Nadleśnictwa Bielsko. Ponad 14 tys. młodych buków, jodeł i świerków posadzono dzięki partnerom 7. edycji programu – firmom: LeasePlan, Troton, Eco Service, Michelin.

pomagamy zwierzętom

2009

GLOBALNE OSTRZEŻENIE:
ZMIANY KLIMATYCZNE
A DOBROSTAN ZWIERZĄT
HODOWLANYCH

KLUB GAJA COMPASSION
in world farming

Zmień klimat przy stole

Nasze przyzwyczajenia i sposoby życia mają wpływ na środowisko, klimat i zasoby naturalne. Dlatego Klub Gaja rozpoczął nowy program *Pomagamy zwierzętom – chronimy klimat*. Wydając polskie tłumaczenie raportu stowarzyszenia Compassion in World Farming – partnera programu, chcieliśmy zapoczątkować w Polsce poważną dyskusję na temat wpływu hodowli zwierząt na zmiany klimatyczne. Od wielu lat działamy, aby polepszyć los zwierząt hodowlanych, zachęcając ludzi do podejmowania mądrych decyzji, ponieważ na zmiany w obszarze produkcyjnej hodowli zwierząt największy wpływ mają decyzje konsumenckie. Bierzymy też udział w pracach Eurogroup for Animals w Brukseli, dla której hodowla zwierząt

Publikację poleca
prof. Piotr Trojanowski, ekspert
Międzynarodowego Panelu
ds. Zmian Klimatycznych (IPCC)
laureata Nagrody Nobla
za rok 2007

wobec zmian klimatycznych stała się priorytetem. Zwierzęta w hodowli produkcyjnej nastawione są na dużą wydajność. To nasila u nich stres, prowadzi do pogorszenia stanu zdrowia, a zatem zwiększa możliwość zapadania na choroby.

Obecnie corocznie wykorzystuje się blisko **60 miliardów** zwierząt na mięso, mleko i jaja. Do 2050 roku ta liczba może wzrosnąć do **120 miliardów**. Tak znaczący wzrost będzie miał ogromny wpływ na zmiany klimatyczne i stan środowiska. Ograniczając spożycie mięsa, wybierając produkty z gospodarstw ekologicznych, gdzie dobrostan zwierząt jest najwyższy, możemy polepszyć los zwierząt i zrobić coś konkretnego dla klimatu.

Ratujemy Kasię i Basię

Warunki życia niedźwiedzi brunatnych i makaków japońskich przetrzymywanych w Mini Zoo w Lesznie (woj. wielkopolskie) od lat wzbudzały kontrowersje. Na wniosek Klubu Gaja w 2009 r. sprawą zajęły się Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu. Postanowiono, że warunki w jakich żyją niedźwiedzie brunatne w Lesznie muszą zostać całkowicie zmienione inaczej zwierzęta zostaną stamtąd zabrane. W wyniku kilku przeprowadzonych w leszczyńskim ogrodzie kontroli ustalono, że łamie on zapisy *Ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*.

Klub Gaja złożył wniosek do Ministra Środowiska o natychmiastowe cofnięcie zezwolenia na prowadzenie Mini Zoo w Lesznie. Poparły go

Basia

komisje Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Rada Dyrektorów Polskich Ogrodów Zoologicznych i Akwariów. *Gazeta Wyborcza*, która opublikowała wnioski specjalistów na temat dobrostanu niedźwiedzi w Polsce napisała, że kilkanaście z tych zwierząt, w tym również w Mini Zoo w Lesznie, wegetuje w warunkach naruszających elementarne zasady humanitarnego traktowania.

Kasia

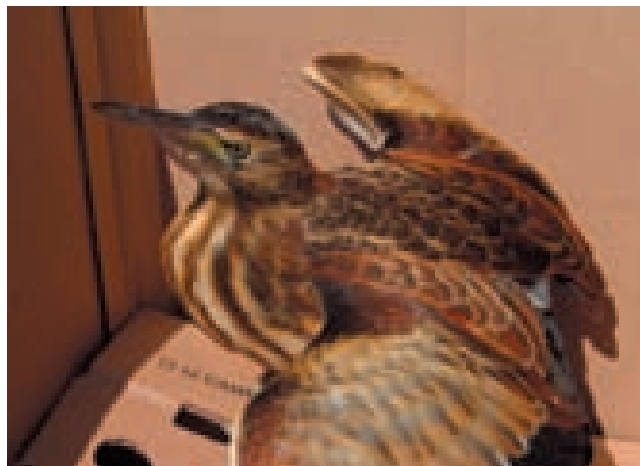
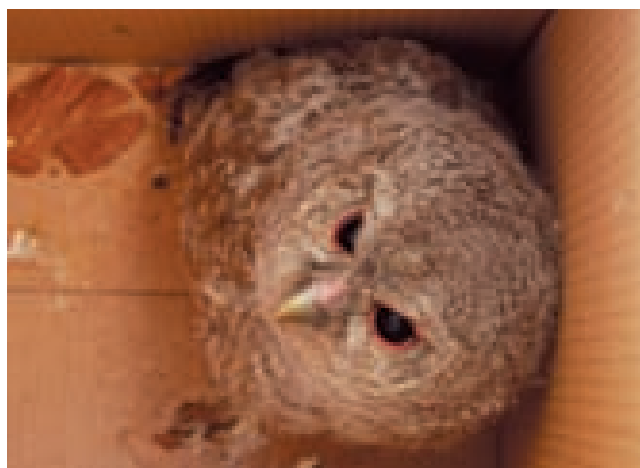
Pomagamy obywatelom ratować zwierzęta

Obywatele pomagają zwierzętom, a Klub Gaja pomaga obywatelom prowadząc punkt informacyjno-konsultacyjny. Od stycznia do grudnia 2009 roku **udzieliiliśmy ponad 465 porad.**

Zgłaszane do nas sprawy bardzo często dotyczyły warunków utrzymywania zwierząt, zarówno domowych jak i hodowlanych, ograniczania występów cyrków z udziałem dzikich zwierząt. Pojawiały się także pytania jak budować ogrodzenia ze względu na ochronę płazów i gdzie zgłaszać przypadki potraconych lub martwych zwierząt, albo zabłąkanych.

Wiele z interwencji skierowanych do Klubu Gaja dotyczyło ratowania rannych zwierząt lub piskląt, które dzięki zaangażowaniu wielu osób oraz naszej pomocy trafiły do schroniska dla dzikich zwierząt w Mikołowie, z którym współpracujemy od lat. Oto kilka przykładów.

Dzięki właścicielowi posesji w Pisarzowicach, który zgłosił się do nas z prośbą o pomoc, uratowaliśmy **pisklę bociana białego**, które wypadło z gniazda. **Pisklę puszczyka** wypadło z gniazda przy kościele w Starej Wsi. Dzięki sprzedawczyni sklepu, która się nim zaopiekowała, trafił do Klubu Gaja, skąd przewieźliśmy go do schroniska. Po odchowaniu został wypuszczony na wolność. Uratowaliśmy **małą sarenkę**, która do nas trafiła prosto z wypadku. Matka i pozostałe potomstwo zginęli pod kołami samochodu. Ptak **bączek** trafił do Klubu Gaja dzięki pracownikom ochrony sklepu Real w centrum handlowym Gemini Park w Bielsku-Białej. Można powiedzieć, że ochroniarze odkryli w samym centrum miasta wielki skarb. Bączek bowiem jest niezwykle rzadkim i cennym gatunkiem – najmniejszą czapłą, która żyje w Europie. Liczebność tego gatunku, wpisanego do *Czerwonej Księgi Gatunków Zagrożonych*, spada.

Jeszcze żywy karp zmienia prawo

Po 3 latach doprowadziliśmy do zmiany prawa! Sejm, na wniosek Klubu Gaja, wprowadził poprawki do *Ustawy o ochronie zwierząt*. Teraz ryby są chronione prawem, tak jak wszystkie inne kręgowce. Służby porządkowe nie mogą już odmawiać wszczęcia postępowania w przypadku interwencji w sprawie niehumanitarnego traktowania ryb podczas ich wyłowów, transportu i sprzedaży.

Sukcesem kampanii *Jeszcze żywy karp* jest nie tylko zmiana prawa, ale także wprowadzenie zmiany społecznej. Nasze konsekwentne działania, wypromowanie kampanii w mediach pod hasłem *Lud lubi karpia, karp lubi łód!* i poparcie Roberta Makłowicza zwiększyło społeczne zainteresowanie tematem. Pisma i interwencje w sprawie ryb trafiały wprost od obywateli do kontrolujących sprzedaż i handel rybami. Tak było m.in. w Rybniku, Sochaczewie, Chorzowie, Warszawie. *Zobowiązano dyrektora placówki do spełnienia zaleceń sprzedaży żywego karpia wyłącznie klientom, którzy będą*

Odslony kampanii
Jeszcze żywy karp,
które można było
zobaczyć na różnych
portalach
internetowych

posiadali odpowiednie pojemniki z wodą – napisał w notatce służbowej powiatowy lekarz weterynarii w Sochaczewie.

Partnerem kampanii było Laboratorium Reklamy Clos Brothers – agencja, która opracowała tegoroczną kampanię pro publico bono pod hasłem *Lud lubi karpia, karp lubi łód!* W przygotowaniu dokumentów prawnych pomogła nam pro publico bono kancelaria prawna Weil, Gotshal & Manges. Dziękujemy także domowi mediowemu Star Digital oraz agencji buzz marketingu The Pulp.

Kreacja przygotowana przez Laboratorium Reklamy Clos Brothers

Duszone karpie podczas happeningu w Warszawie – fot. Tomek Pikuła

ratujemy konie 2009

Udało się nam już uratować 37 koni, które znalazły opiekę i dom

Koń Koninowi Konin koniowi i człowiekowi

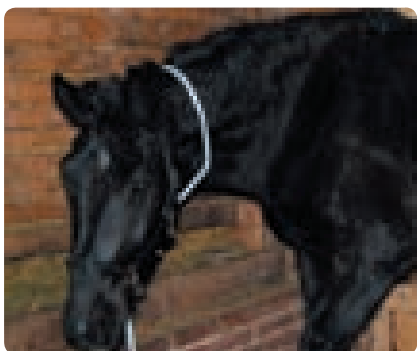
Dzięki wsparciu finansowemu wielu osób oraz zaangażowaniu dzieci, młodzieży i dorosłych w program *Zbieraj makulaturę, ratuj konie* do liczby ponad 30 koni dotychczas uratowanych przez Klub Gaja dołączyły kolejne.

Jednym z nich był Elstar, który ostatecznie otrzymał imię Frycek Koniński. Postanowił się nim zaopiekować Konin i powiat koniński. Wierzchowiec zamieszkał w miejskim parku im. Fryderyka Chopina gdzie przygotowano dla niego stajnię i wybieg (a na wiosnę – łąkę). Tak więc Konin ma konia już nie tylko w herbie, ale także prawdziwego. Na powitaniu konia w Koninie pojawił się krakowski lajkonik z karteczkami życzeń... od konia do ludzi.

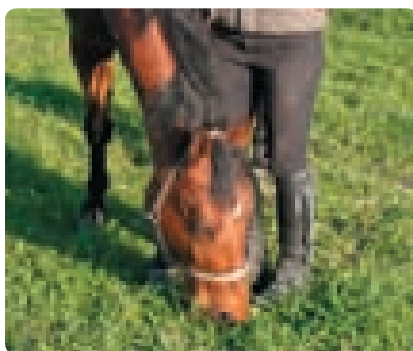
Poruszenie wywołała telefoniczna wypowiedź (nagłośniona przez mikrofon) byłej właścicielki Elstara, która od kilku lat szukała miejsca gdzie koń mógłby zamieszkać na starość. W Koninie Elstar będzie miał dobre warunki i sąsiedztwo innych zwierząt, a także towarzystwo spacerowiczów.

Sugar – roczny kasztanowaty ogierek od urodzenia hodowany był na rzeź. Dzięki zaangażowaniu kilku osób udało się go nam wykupić i znaleźć dla niego bezpieczny dom w gospodarstwie rolnym pana Krzysztofa Cydejko w Łomazach w województwie lubelskim. Będzie tu wykorzystywany w pracach polowych i do rekreacji.

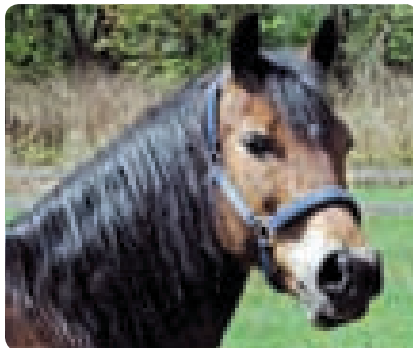
Emir – 4-letni wałach nazwany przez nas Krzywoustym ze względu na wadę zgryzu. To z tego powodu nikt inny nie chciał go kupić i został przeznaczony na rzeź. Uratowany przez Klub Gaja znalazł nową stajnię u Wiesława Czula. Jeździ w zaprzęgu w Górnośląskim Parku Etnograficznym w Chorzowie.

Bangkok – 6-letni drobny wałach, uwielbia jabłka i marchewki. Ma dobry rodowód – znanych rodziców – znanych rodziców z profesjonalnej hodowli. Mimo tylu zalet nie mógł pozostać w miejscu, w którym się wychował, ponieważ tam potrzebne są tylko zdrowe konie, a Bangkokowi życie pokrzyżował wypadek. Przestał widzieć na jedno oko, stał się nerwowy i niepewny. Koń trafił do Patrycji Konopki z Kęt.

Elstar Frycek Koniński – długie imię, ale i historia konia nietypowa. Był ulubieńcem swojej właścicielki, ale czas i choroby nie pozwoliły na to, aby koń w dalszym ciągu aktywnie uczestniczył w życiu sportowym jakie prowadził do tej pory. Kilkuletnie poszukiwania miejsca gdzie Elstar mógłby spędzić godnie emeryturę zakończyły się wielkim sukcesem. Koniem zaopiekowały się samorządy: Konina i powiatu konińskiego.

Premiera – 6-letnia klaczka została wykupiona od rolnika z województwa śląskiego. Swój nowy dom znalazła w schronisku Fundacji Spokojna Przyszań w Kietlinie w województwie dolnośląskim. Tu trwa leczenie jej chorych na ochwat kopyt.

Kasia – 10-letnia klacz niemal całe życie spędziła zamknięta w stajni. Przygarnął ją Wiesław Czul z Chorzowa, który miał już u siebie uratowanych przez Klub Gaja – Emira i Kubę. Kuba spodobał się Kasi szczególnie. Oba konie zakochały się w sobie od przysłowiowego pierwszego wejrzenia i nie mogą już bez siebie żyć. Taka historia wśród uratowanych przez Klub Gaja koni jeszcze się nam nie zdarzyła.

Jagoda – 3-letnia gniada klacz została wykupiona wraz ze źrebakiem, który był jeszcze w brzuchu swojej mamy. Właściciel chciał ją sprzedać na rzeź, ponieważ u klaczy zdiagnozowano ciężką chorobę. Po wykupieniu została przewieziona do szpitala dla koni na Służewcu. Niestety lekarzom nie udało się ich uratować...

Pracownicy LeasePlan wraz z rodzinami posadzili ponad 3000 sosen w Nadleśnictwie Chojnów

Lipy na siódme urodziny Święta Drzewa

Lipy, które w tradycji polskiej szlachty sadzone były w dniu narodzin dziecka, stały się głównym symbolem ogólnopolskiej inauguracji 7. edycji *Święta Drzewa* Klubu Gaja. Na Placu Żelaznej Bramy w Warszawie trzy dorodne lipy posadziło wspólnie ponad sto osób. Wśród nich Maciej Nowicki – Minister Środowiska, Jurek Owskiak – Prezes Fundacji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy i Jarosław Kochaniak – Zastępca Prezydenta m.st. Warszawy, które w szczególności

sposób przyczyniło się do organizacji uroczystości, przygotowało miejsce sadzenia i objęło honorowym patronatem tą edycję programu.

Tak jak w latach poprzednich 10 października sadzono drzewa w całym kraju. Wspólnie udało nam się posadzić ponad **63 tysiące drzew**, które dopisaliśmy do kampanii ONZ *Miliard Drzew dla Planety*. W siedzibie Business Centre Club, tuż przy posadzonych lipach, świętowaliśmy naszą

wspólną pracę. Nagrody *Czarodziejskiego Drzewa* trafiły do szkół, leśników, organizacji społecznych, urzędów administracji samorządowej i przedsiębiorców. Zespół Szkół w Marzęcicach po raz drugi odebrał statuetkę za blisko 2100 posadzonych drzew i krzewów w otoczeniu domów rodzinnych uczniów i 1250 drzew posadzonych na Wileńszczyźnie. Nadleśnictwo Krynki zaskoczyło wszystkich rozmachem i rangą, szpaler lip posadziło tam 44 Szeów Misji Dyplomatycznych. Szkoła Podstawowa nr 2 w Toruniu przeniosła ideę sadzenia drzew dla pokoju do Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Włoch, Grecji, Turcji i Austrii.

Akcja *Zbieraj makulaturę, ratuj konie* przyniosła **377 ton zebranej makulatury**. Aż 10 ton i 800 kg zebrali uczniowie szkoły w Szczodrzykowie (woj. wielkopolskie), którzy otrzymali statuetkę *Pegaza*. W nagrodę, obok podstawówki powstała rzeźba *Pegaza* zaprojektowana z gałęzi i drewna przez artystę Waldemara Rudyka, a wykonana wspólnie z dziećmi.

Wspólne sadzenie drzew było dobrą zabawą – Grindavik w Islandii

Spragnieni drzew

Islandzki parter *Święta Drzewa* organizacja *Skógræktarfélag Grindavíkur* (The Forest Nursery Klub) zaprosiła do działań samorząd Grindavíku, dzieci, młodzież i dorosłych z lokalnego centrum twórczej aktywności społecznej. W czasie wizyty Klubu Gaja w Grindavíku wspólnie posadziliśmy w mieście 640 drzew.

W latach 2008–2010 program *Święto Drzewa* realizowany jest dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także ze środków Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych. Program dofinansowany jest ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Patronat Ministra Środowiska. Partner strategiczny: Lasy Państwowe. Partnerzy programu: LeasePlan, Troton, Eco Service, Ashoka, Skógræktarfélag Grindavíkur.

Bądź uważny bo ryby mają głos!

Ryby mają głos! to nowy program Klubu Gaja, który dotyczy zrównoważonej eksploatacji zasobów ryb i gatunków chronionych – zagrożonych wyginięciem. Z powodu niezrównoważonego rybołówstwa i niewiedzy kupujących, blisko połowa gatunków konsumowanych ryb jest zagrożona wyginięciem.

Wyróżniający się ogromnym zaangażowaniem w edukację ekologiczną powiat limanowski (woj. małopolskie) potraktował program priorytetowo. Dla nauczycieli, wychowawców i pracowników administracji publicznej Klub Gaja i Powiatowe Centrum Ekologiczne Powiatu Limanowskiego zorganizowały konferencję z udziałem m.in. prof. Krzysztofa E. Skóry, kierownika Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, laureata Szwedzkiej Nagrody Bałtyku zwanej *Bałtyckim Noblem*.

W czasie wakacji prowadziliśmy kampanię społeczną w największych stacjach radiowych na wybrzeżu. Podczas wydarzeń i happeningów informowaliśmy konsumentów o zagrożonych gatunkach ryb. Naszą wystawę w fokarium Stacji Morskiej w Helu obejrzało ponad **250 tysięcy osób**.

O świadome wybory konsumenckie, szczególnie podczas zakupów ryb, Klub Gaja apelował z okazji Światowego Dnia bez Zakupów. W obchodach wzięło udział ponad **15 tysięcy uczestników**. W wielu szkołach w całej Polsce zorganizowano happeningi, lekcje tematyczne i wystawy.

Wielokrotnie przedstawiany happening Klubu Gaja *Historia Złotej Rybki* doczekał się wersji animowanej i interaktywnej. W naszej wersji wybór zakończenia historii rybki i rybaka zależy od użytkownika. Animacja dostępna jest na stronie: http://www.klubgaja.pl/projekty/ryby_maja_glos/

Program dofinansowano ze środków Programu Operacyjnego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz The Fisheries Secretariat. Partnerzy: Powiatowe Centrum Ekologiczne Powiatu Limanowskiego, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego oraz Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego.

Pomagamy zwierzętom chronimy klimat

” Projektcja filmu Klubu Gaja wywołała wśród zgromadzonych wielkie poruszenie. Prezentowane w nim obrazy oraz treść były tak wstrząsające, a zarazem tak realne, iż nikt nie pozostał na nie obojętny. Szczególnie poruszeni byli uczniowie, którzy do tej pory nie mieli pojęcia, że tak wiele zwierząt żyje i ginie w tak niehumanitarnych warunkach, by zostać przerobionym na produkty, których kupowanie dla każdego było tak proste i oczywiste.

”

Dzień Praw Zwierząt w Liceum Ogólnokształcącym
w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Człuchowie

W tegoroczne obchody Dnia Praw Zwierząt włączyły się przedszkola, szkoły, instytucje w całym kraju. Była to wyjątkowa okazja aby informować i edukować na temat nierozzerwalnego związku pomiędzy produkcyjną hodowlą zwierząt, a zmianami klimatu na Ziemi. Hodowla zwierząt jest odpowiedzialna za 18% światowej emisji gazów cieplarnianych (GC). Jest to więcej niż procentowy udział transportu, który jest odpowiedzialny za 14% globalnej emisji GC. Świadome wybory konsumenckie są skutecznym narzędziem do wywoływania długofalowych zmian w przemysłowej hodowli zwierząt, która pełna okrucieństwa, wywiera olbrzymi negatywny wpływ na klimat.

Klub Gaja przygotował materiały edukacyjne i film *Zwierzęta a klimat* do wykorzystania podczas obchodów Dnia Praw Zwierząt. Do programu włączyły się placówki edukacyjne i instytucje czyli ponad **21 tysięcy osób**. Do bibliotek trafił po raz pierwszy opublikowany w języku polskim raport partnera programu Compassion in World Farming *Globalne ostrzeżenie: zmiany klimatyczne a dobrostan zwierząt hodowlanych*. Jego promocja miała miejsce podczas obchodów Dnia Praw Zwierząt w Bibliotece Śląskiej w Katowicach.

Program *Pomagamy zwierzętom – chronimy klimat* dofinansowany jest ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Honorowy Patronat Ministra Środowiska. Partnerzy: Compassion in World Farming i OTOZ Animals

Wystawa edukacyjna w Bibliotece Śląskiej w Katowicach

inspirujemy

2009

Poruszone wiatrem zdjęcia podczas happeningu Od drzewa do drzewa w Warszawie

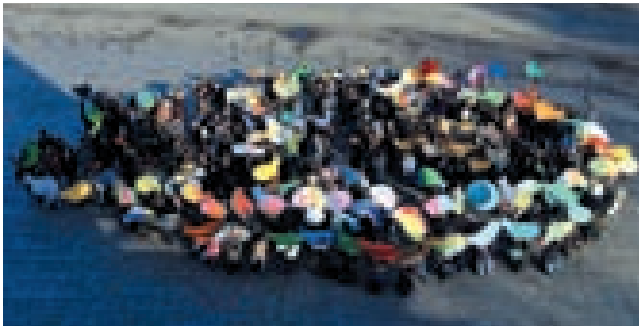
Od drzewa do drzewa

Klub Gaja 16 marca 2009 r. obchodził jubileusz. Nad urodzinowym tortem, a pod bronionymi 20 lat temu topolami w centrum Bielska-Białej, stanął obecny Zespół Klubu Gaja. Na uroczystość urodzinową *Od drzewa do drzewa*, na wspomnienia, dmuchanie świeczek na torcie zaprosiliśmy świadków tamtych wydarzeń. Ten czas w Polsce to m.in. obrady Okrągłego Stołu, premiera dwóch jednoaktówek Vaclava Havla w warszawskim teatrze. Za niecałe trzy miesiące miały odbyć się pierwsze wybory do tzw. Sejmu Kontraktowego. Niezwykły rok 1989 stał się początkiem nowych dróg, także Klubu Gaja.

Budowaliśmy niezależny ruch obywatelski, byliśmy liderami polskiego ruchu ekologicznego, pierwszą

organizacją w Polsce, która domagała się uznania praw zwierząt. Jestem przekonany, że tę robotę zrobiliśmy dobrze – wspomina Jacek Bożek, prezes Klubu Gaja.

Tytuł jubileuszowego spotkania *Od drzewa do drzewa* był także hasłem happeningu w Warszawie podczas inauguracji 7. edycji *Święta Drzewa*. Ochroną, obroną i sadzeniem drzew Klub Gaja zajmuje się od początku swojej historii. Na fotografie ilustrujące kilkadziesiąt przykładów tych działań rozwieszane pomiędzy starymi, parkowymi drzewami zaglądali przechodnie. Zdjęcia opatrzone różnymi cytatami literackimi i poetyckimi widzowie happeningu otrzymali na pamiątkę.

Ludzie dla ryb

Aż 300 osób wzięło udział w happeningu Klubu Gaja w Limanowej *Ryby mają głos!* Ogromna ryba ułożona z ludzi poruszała się gdy podnoszono w górę dekoracyjne makiety ryb.

W wakacje jeździliśmy z happeningiem *Historia Żłotej Rybki* po polskim wybrzeżu, by informacje o zagrożonych gatunkach ryb trafiły do turystów masowo odwiedzających w tym czasie miejscowości

nadmorskie, a także do mieszkańców tych miejsc, dla których rybołówstwo jest znaczącym elementem życia i kultury. W Helu podczas *Dnia Ryby* prowadziliśmy kampanię edukacyjną w towarzystwie rzeźby ryby *kur diabła* wykonanej przez studentów Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu.

Złota Rybka i kur diabeł wspólnie z Kaszubami świętują Dzień Ryby

współpracujemy 2009

Jacek Bożek i Achim Steiner – zastępca sekretarza generalnego ONZ, rozmawiają o sadzeniu drzew i wpływie tych działań na redukcję emisji dwutlenku węgla

COP 15

Klub Gaja wziął udział w światowym szczycie klimatycznym w Kopenhadze – COP 15. Wśród uczestników konferencji i mieszkańców Kopenhagi rozdaliśmy razem z wolontariuszami **10 tysięcy certyfikowanych nasion dębów z Puszczy Białowieskiej**, pozostałości ostatnich w Europie lasów pierwotnych liściastych i mieszanych. To był dobry pomysł promocji dziedzictwa przyrodniczego Polski. Nasiona dzięki wsparciu Lasów Państwowych otrzymaliśmy z Biura Nasiennictwa Leśnego. Żołędzie znajdowały się w kopercie z pełną instrukcją, jak i gdzie je posadzić. Całe wydarzenie odbyło się pod hasłem *Zasadź dobry klimat* i spotkało się z ciepłym przyjęciem w szczególności przez Duńczyków,

k którzy chcieli posadzić po kilka dębów w swoich ogrodach czy na balkonach.

Do Kopenhagi przenieśliśmy także rzeźby *Tree Hugger Project* z artystycznej akcji Agnieszki Gradzik i Wiktora Szostalo, które prezentowaliśmy podczas COP 14 w Poznaniu w 2008 r. Wydarzenie *Zasadź dobry klimat* możliwe było dzięki wsparciu partnera programu *Święta drzewa* – firmy LeasePlan, której dziękujemy! *Rzeczpospolita* napisała: *W tłumie wyróżniał się polski Klub Gaja*, a pewien francuski dziennikarz działania pięcioosobowej ekipy Klubu Gaja skwitował stwierdzeniem: *You are everywhere!* (Jesteście wszędzie!).

Przekonać do królowej polskich rzek

Marek Kamiński u źródeł Wisły

Znany polski podróżnik Marek Kamiński zorganizował wyprawę szlakiem Wisły – od źródeł królowej polskich rzek, aż do Morza Bałtyckiego. Pierwszym przewodnikiem ekspedycji był Jacek Bożek – prezes Klubu Gaja, który poprowadził grupę do źródeł Wisły na stokach Baraniej Góry w Beskidzie Śląskim. Wisłą zainteresował się także największy kanał niemieckiej telewizji publicznej – ARD TV, który przygotował i wyemitował o niej film. 15 lat temu Klub Gaja rozpoczął kampanię *Teraz Wisła!*, która nadal – inspiruje.

Dach nad głową

Klub Gaja objął patronatem akcję *Dach nad głową* prowadzoną przez szczecińskie sklepy Leroy Merlin, które postanowiły zorganizować oryginalną akcję. Uczniowie szkół podstawowych budowali budy dla psów. Wszystkie potrzebne materiały i narzędzia przekazał sklep – organizator konkursu. Budy poddane zostały ocenie klientów Leroy Merlin, a potem przekazane Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt w Szczecinie. Tytułowy dach nad głową otrzymało sześćdziesiąt psiaków.

Zakorzeń się w Warszawie

Tuż przed świętami Urząd m.st. Warszawy wraz z Lasami Państwowymi i Klubem Gaja rozdał warszawiakom 2 tysiące choinek. Drzewka miały specjalną instrukcję obsługi, ponieważ organizatorom zależało na tym, by po świętach nie zostały wyrzucone lecz zasadzone w przydomowym ogródku lub w miejscu wskazanym przez leśników. Olbrzymia kolejka po choinki ustawiła się jeszcze na długo przed ich wydawaniem.

Zainteresowanie choinkami przerosło nasze oczekiwanie

Kartki do Jose Manuel Barroso

Klub Gaja wraz z Eurogroup for Animals prowadził kampanię w sprawie transportu zwierząt. Kartki ze specjalnym apelem, zaadresowane do przewodniczącego Komisji Europejskiej – Jose Manuel Barroso, można było otrzymać od Klubu Gaja i wysłać do Brukseli.

Każdego roku na drogach Unii Europejskiej jest transportowanych około 360 milionów zwierząt gospodarskich. Nierzadko odbywa się to przez kilka dni, w przeladowanych ciężarówkach, bez odpoczynku, pożywienia, a nawet wody.

Dziękujemy wszystkim, którzy wysłali kartki
Stop long distance animal transport.

Złota rybka w Ministerstwie Środowiska

Złota Rybka broni ryb w polskich rzekach

Klub Gaja, organizacje obywatelskie, naukowcy, wędkarze i przyrodnicy wspólnie wystąpili w obronie polskich rzek, by ocalić je przed inwazją małych elektrowni wodnych (MEW). 5 listopada w kilkunastu polskich miastach zorganizowano happeningi i wydarzenia informacyjne. Kulminacją było przekazanie społecznej petycji ministrowi środowiska w Warszawie. Pismo wręczył Jacek Bożek, prezes Klubu Gaja w kostiumie złotej rybki. W kilkunastu miastach Polski odbyły się happeningi, otwarte spotkania, akcje informacyjne. W Krakowie na Rynku Głównym pod pomnikiem Adama Mickiewicza zebrało się 120 osób.

Do niebezpieczeństw, które grożą ekosystemom wodnym na lądzie należą wszelkiego rodzaju budowle, które zaburzają naturalny bieg rzek, a równocześnie cykl istniejącego życia w nich i wokół. Małe elektrownie wodne zamieniają rzeki w stawy przepływowe ze wszystkimi tego katastrofalnymi konsekwencjami nie tylko dla przyrody, ale także dla ludzi. Ministerstwo wstrzymało zezwolenia na budowę małych elektrowni wodnych na Dunajcu.

Jesteśmy Eko Aktywni

Wodo jesteś samym życiem! Z takim hasłem uczniowie Zespołu Szkół w Radziechowach w Beskidzie Żywieckim obchodzili Światowy Dzień Wody. To jedna z kilku tysięcy polskich placówek edukacyjnych, która wraz z Klubem Gaja włączyła się do tej akcji. Wiele z nich uczestniczy także w programie Klubu Gaja *Zaadoptuj rzekę*. Dbając o najbliższą w okolicy rzekę lub potok poznają historię własnego regionu i kulturową wartość wody. W Sopocie, na drugim końcu Polski uczniowie zebrali informację o 11 sopockich potokach od lat 60. aż do dziś. Zachodzące na nich zmiany inwestycyjne i środowiskowe chcą dalej obserwować.

Program *Zaadoptuj rzekę*, który w ubiegłym roku znalazł się w finale konkursu *The Best Practise* dla programu środowiskowego realizowanego w UE tym razem otrzymał Wyróżnienie Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Katowicki WFOŚiGW przyznał także Klubowi Gaja nagrodę w konkursie *Eko Aktywni* za działania na rzecz ochrony środowiska i zwierząt oraz edukację ekologiczną.

Klub Gaja w Dobrych Praktykach CSR

Klub Gaja znalazł się w rocznym raporcie *Odpowiedzialny biznes w Polsce. Dobre praktyki*, wydanym przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Raport przygotowano już po raz siódmy. Zawiera 88 przykładów najciekawszych działań firm inwestujących w Polsce. Klub Gaja został wymieniony jako partner TNT Express Worldwide (Poland). Firma zajmująca się głównie usługami kurierskimi, użytkująca setki samolotów i tysiące samochodów ciężarowych, wprowadziła w Polsce program *Planet Me*. Jego celem jest ograniczenie emisji CO₂ i promowanie postaw prośrodowiskowych. Firma włączyła się w zbiórkę makulatury na rzecz ratowania koni. W 2009 roku już po raz drugi otrzymała statuetkę *Pegaza* za osiągnięcia w akcji *Zbieraj makulaturę, ratuj konie*.

Kolejne kadencje

Organ opiniodawczy i doradczy Ministra Środowiska – Państwowa Rada Ochrony Przyrody (PROP) rozpoczęła w 2009 r. następną kadencję. Do rady, już po raz drugi, został powołany prezes Klubu Gaja, Jacek Bożek. PROP ocenia m.in. stan ochrony przyrody w Polsce, projekty nowych obszarów chronionych, przedstawia wnioski w sprawach dotyczących przyrody, popularyzuje działania z nią związane.

Nagroda Sezonu 2009

Kapituła konkursu *Mistrz Turystyki, Gastronomii i Rozrywki* przyznała Klubowi Gaja Nagrodę Sezonu 2009 w kategorii Szkoły Językowe i Warsztaty Edukacyjne.

Wyróżnienie od Ministra Środowiska

Prezes Klubu Gaja – Jacek Bożek został wyróżniony odznaką honorową *Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*, którą wręczył mu Minister Środowiska Maciej Nowicki. To wyraz wyjątkowego uznania za szczególne osiągnięcia i zaangażowanie w ochronę środowiska.

Jacek Bożek odbiera odznaczenie z rąk Ministra Środowiska – Macieja Nowickiego

Pro bono dla Ziemi

Swoją działalnością inspirujemy media, które często zwracają się do nas z prośbą o udział w programie, wypowiedź, komentarz. Wiele stacji radiowych angażuje się w kampanie społeczne i użycza nam bezpłatnie swojego czasu antenowego informując o naszych programach i kampaniach.

Wyróżnieniem Pro bono dla Ziemi podziękowaliśmy Radiu TOK FM, Radiu Fabryka Tczew, Radiu dla Ciebie za wsparcie kampanii *Ryby mają głos!* i emisję ponad trzystu spotów o *Złotej Rybce* oraz zagrożonych gatunkach ryb. Dziękujemy.

Sekretarz redakcji TOK FM – Michalina Preisner odbiera wyróżnienie Pro bono dla Ziemi

Współodczuwanie

Klub Gaja wręczył nagrodę *Współodczuwanie 2009* dyrektor Eurogroup for Animals, Sonji Van Tichelen za kampanię dotyczącą zakazu chowu kur klatkowych. Uroczystość odbyła się w Brukseli podczas spotkania nt. kolejnych działań Eurogroup for Animals. Są związane z: doświadczeniami na zwierzętach, transportem żywych zwierząt i działaniami konsumenckimi. Ostatnim sukcesem Eurogroup for Animals jest zakaz w krajach UE importu i handlu produktami pochodzącymi z fok.

KLUB GAJA

Twój **1%**
edukuje, pomaga, chroni.

Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Klub Gaja

KRS: 0000120069